

Het Balletorkest

Geadviseerd subsidiebedrag: € 4.467.000

Gevraagd subsidiebedrag: € 4.467.000

Over de instelling

Stichting Het Balletorkest, podiumkunsten, symfonieorkest met begeleidingsactiviteiten voor dans, Amsterdam

Stichting Het Balletorkest (hierna: Het Balletorkest) verzorgt symfonische muziek bij dansproducties van Het Nationale Ballet (onderdeel van Nationale Opera & Ballet) en het Nederlands Dans Theater. Het orkest is gespecialiseerd in de begeleiding van dansproducties en besteedt sinds 2013 het merendeel van de orkestcapaciteit aan deze kerntaak. Het Balletorkest heeft de ambitie om het beste balletorkest van de wereld te worden.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.15 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert stichting Het Balletorkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 4.467.000.

De raad oordeelt positief over de artistieke kwaliteit van Het Balletorkest. Het orkest toont zich flexibel, kent een goede uitvoeringskwaliteit en functioneert goed in zowel klassiek ballet als modern repertoire voor danstheater. Het is voor dit orkest niet eenvoudig zich artistiek te profileren buiten de kerntaak, maar het orkest ontplooit enkele waardevolle initiatieven op het vlak van educatie, familievoorstellingen en talentontwikkeling die bijdragen aan de eigen signatuur. Het voorgenomen experiment met improvisatievormen waarin muziek en dans samenkomen, is vernieuwend.

Het orkest probeert binnen de mogelijkheden de Fair Practice Code zo goed mogelijk toe te passen. Het orkest toont zich een goed werkgever. In financieel opzicht is Het Balletorkest gezond en ondanks de beperkte mogelijkheden blijft het zich inspannen om de eigen inkomsten te vergroten. De reflectie op de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit en Inclusie is matig.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad oordeelt positief over de artistieke kwaliteit van Het Balletorkest. Het orkest werkt mee aan dansvoorstellingen van Het Nationale Ballet (onderdeel van Nationale Opera & Ballet) en het Nederlands Dans Theater. Het begeleidt jaarlijks tevens het Young Patrons Gala van Nationale Opera & Ballet en einduitvoeringen van de Nationale Balletacademie in Amsterdam. Het Balletorkest toont zich flexibel en functioneert goed in zowel grote klassieke balletten als in dansvoorstellingen met kleinere bezetting en modern repertoire. De uitvoeringskwaliteit is hoog, waarbij ook de solo's en de bijzondere klankeffecten opvallen.

Het is voor Het Balletorkest moeilijker dan voor andere BIS-orkesten om zich artistiek duidelijk te profileren jegens de buitenwereld. Als 'begeleidingsorkest' speelt het vanuit de orkestbak een cruciale, maar minder zichtbare rol. De raad vindt het jammer dat de twee dansgezelschappen in hun publiciteitsmateriaal en via hun communicatiekanalen het aandeel van Het Balletorkest in hun werk weinig ruimte geven, en vindt dat Het Balletorkest zijn rol in dit opzicht meer mag opeisen. De raad heeft er geen zicht op in hoeverre het orkest invloed heeft op het repertoire van de dansgezelschappen en of het de programmering mede kan bepalen.

De raad constateert dat de bewegingsruimte voor Het Balletorkest om zich in artistiek opzicht te profileren buiten de dansvoorstellingen gelimiteerd is, gegeven de kerntaak van het orkest. Hij stelt echter verheugd vast dat het orkest toch de grenzen van die ruimte opzoekt. Zo vindt de raad het motiverend en goed voor de ontwikkeling van de orkestleden dat zij de mogelijkheid krijgen te soleren.

Ook presenteert Het Balletorkest een aantal initiatieven die het naast de kerntaak wil ontwikkelen. Zo zal het op bescheiden schaal een vervolg geven aan de eerdere succesvolle familievoorstellingen, die het onder andere maakte met het urban dansgezelschap ISH en met Orkater. In deze voorstellingen maken het orkest en de musici integraal onderdeel uit van de encenering. Het orkest zal deze producties presenteren in Haarlem en Zaandam, in een goed klinkende zaal (respectievelijk Philharmonie Haarlem en het Zaantheater) en in samenwerking met een educatieve partner (respectievelijk Hart Haarlem en Fluxus). Door deze producties zo op te zetten dat ze gemakkelijk herneembaar zijn, kunnen de investeringskosten over meerdere jaren worden terugverdiend. De raad begrijpt deze wens van het orkest en ziet uit naar de producties die op deze manier zullen ontstaan.

Vernieuwing

Hoewel de artistieke vernieuwingsmogelijkheden voor Het Balletorkest beperkt zijn, zoekt ook hier het orkest de ruimte op. Zo heeft het zich in het recente verleden onder meer georiënteerd op het spelen van Indiase muziek. In de komende periode wil het orkest binnen het project 'Music & Dance', in samenwerking met Het Nationale Ballet en het Nederlands Dans Theater, choreografen en componisten elkaars praktijk laten verkennen en hen uitdagen tot samenwerking. Tevens gaat het orkest verder met een experiment met improvisatievormen waarbij muziek en dans samenkomen. Het orkest zoekt nog naar mogelijkheden om deze kleinschalige activiteit te presenteren.

De raad vindt dit lovenswaardige initiatieven en ziet de innovatieve meerwaarde voor de ontwikkeling van de musici en voor de sector als geheel. Hij merkt wel op dat de plannen nog globaal zijn uitgewerkt.

Talentontwikkeling is geen onderdeel van de kerntaak van Het Balletorkest. Het orkest participeert niettemin in de Nationale Master Orkestdirectie en is betrokken bij de leerlijn muziek voor studenten van de Nationale Balletacademie.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

Het Balletorkest hanteert voor de staf het BBRA van de rijksoverheid en voor de eigen musici de cao Nederlandse Orkesten, waarbij de musici zijn ingeschaald in de laagste schaal. Om de loongroei van staf gelijke tred te laten houden met die van de musici, is voor de staf de loongroei volgens het BBRA losgelaten. Vanwege de hogere kosten voor levensonderhoud in de Randstad streeft het orkest ernaar de vaste musici de komende periode in te schalen in een hogere schaal (schaal 2). Dit wordt dankzij de hogere rijksbijdrage voor de komende periode mogelijk gemaakt. De raad vindt het positief dat Het Balletorkest binnen de mogelijkheden een zo goed mogelijke beloning realiseert en daarbij ook nadenkt over andere contractvormen in de toekomst.

Gastmusici werken op freelance basis en worden beloond aan de hand van de cao voor remplaçanten met een opslag van 17 procent. Dit is volgens het orkest 'relatief fair', maar het orkest wijst erop dat de bedragen in absolute zin laag zijn. Het orkest geeft aan dat het uurtarief idealiter zou stijgen, maar dat dit binnen de te verwachten financiële ruimte niet kan. Ook de meerkosten van de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in balans zegt het orkest niet te kunnen opbrengen. Het orkest roept het Rijk op haar aandeel in het bereiken van fair practice voor gastmusici te dragen.

De liquiditeit, de solvabiliteit en het weerstandsvermogen van Het Balletorkest zijn goed. Het eigen vermogen is relatief groot. Het orkest heeft,

door de aard van de kerntaak, minder mogelijkheden om eigen inkomsten te verwerven dan andere orkesten. Zo komen alle publieksinkomsten van de ballet- en dansvoorstellingen ten goede aan de dansgezelschappen en zijn er door de minder grote zichtbaarheid van het orkest beperkte kansen voor sponsoring. De raad constateert dat het orkest ondanks de beperkingen blijft zoeken naar mogelijkheden om eigen inkomsten te genereren. Voorbeelden daarvan zijn de leiderschaps cursussen die het orkest aanbiedt aan het bedrijfsleven.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

In het verleden heeft Het Balletorkest een goed educatief beleid gevoerd en de raad waardeert het dat het orkest op dit gebied activiteiten wil ontplooien. Het doet dit in samenwerking met partners die zowel expertise als een netwerk met zich meebrengen. Met de Nationale Balletacademie ontwikkelt het orkest een leerlijn muziek en er is een voornemen om met de organisatie Hart Haarlem een lespakket te ontwikkelen voor het primair onderwijs. Daarnaast blijft het orkest scholieren de gelegenheid bieden aanwezig te zijn bij repetities en geven musici workshops op scholen voorafgaand aan voorstellingsbezoeken.

Het Balletorkest bereikt via de dansproducties waaraan het meewerkt een groot publiek. Op het gebied van publieksbereik is Het Balletorkest hoofdzakelijk aangewezen op communicatie- en marketinginspanningen van de dansgezelschappen. Zelf heeft het hier beperkte capaciteit en middelen voor. De raad meent dat de zichtbaarheid van Het Balletorkest voor het publiek kan worden verstevigd indien de balletgezelschappen in hun communicatiekanalen meer aandacht besteden aan de wezenlijke rol die Het Balletorkest speelt voor hun voorstellingen. Het Balletorkest beschrijft in zijn plan niet hoe het publiek attent wil maken op de eigen familievoorstellingen.

Geografische spreiding

Het Balletorkest is gevestigd in Amsterdam. De locaties van de voorstellingen worden bepaald door de programmering van het Nationale Ballet en (in mindere mate) het Nederlands Dans Theater. Het Balletorkest speelt voor het overgrote deel in Amsterdam en speelt daarnaast een aanzienlijk kleiner aantal voorstellingen in Den Haag. Binnen Amsterdam werkt het orkest met diverse partners samen, zoals de conservatoria van Den Haag en Amsterdam, de Nationale Ballet Academie en Hart Haarlem. De spreiding is daarmee passend bij de opdracht van het orkest.

De familievoorstellingen van Het Balletorkest worden gespeeld buiten de eigen standplaats, in Haarlem en in Zaandam.

In haar reflectie op de BIS-aanvragen gaat de Metropoolregio Amsterdam beperkt in op de aanvraag van Het Balletorkest. Het orkest heeft geen subsidierelatie met de stad Amsterdam.

Toepassing Fair Practice Code

Het Balletorkest reflecteert goed op de toepassing van de Fair Practice Code. Het Balletorkest geeft blijk van goed werkgeverschap en gaat uitgebreid in op de kernwaarden in deze code. Binnen de Vereniging van Nederlandse Orkesten neemt het orkest deel aan de sociale dialoog. Met de medewerkers wordt jaarlijks een functionerings- en ontwikkelingsgesprek gevoerd en er is samen met de ondernemingsraad beleid ontwikkeld om gezondheid, ontwikkeling en betrokkenheid te bevorderen. Het budget voor persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers is ruimer dan de cao voorschrijft. Het orkest werkt aan een gedragscode, er is per 2020 een klachtencommissie ingesteld en er is zowel een interne als externe vertrouwenspersoon.

In het driemaandelijks overleg met Nationale Opera & Ballet over de werkomstandigheden wil het orkest de planningsproblematiek met de dansgezelschappen oplossen, zodat musici andere activiteiten naast de deeltijdaanstelling gemakkelijker kunnen realiseren.

Toepassing Governance Code Cultuur

Het Balletorkest reflecteert beknopt op de toepassing van de Governance Code Cultuur. Het orkest stelt in de aanvraag de code te onderschrijven en de principes en aanbevelingen toe te passen. Verdere uitleg of reflectie ontbreekt, evenals een verantwoording ten aanzien van de omgang met de code in de openbare bestuursverslagen.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

Het Balletorkest onderschrijft de Code Diversiteit en Inclusie maar reflecteert hier summier op. Zo gaat het orkest slechts beperkt in op het gebrek aan diversiteit in de samenstelling van de raad van toezicht, het bestuur, de staf en het orkest. Wel geeft het orkest aan dat bij vacatures in de staf gezocht zal worden naar kandidaten met een cultureel diverse achtergrond. De musici komen uit alle windstreken, maar zijn via de klassieke muziektraditie vooral westers georiënteerd. Opvallend is dat 90 procent van de orkestleden ouder is dan 40 jaar. De raad hoopt dat de aanstaande uitbreiding van de formatie met vijf deeltijdbanen zal bijdragen aan een grotere diversiteit op het gebied van gender en culturele achtergrond.

Het orkest geeft aan dat het weinig invloed heeft op de diversiteit en inclusie binnen het programma en het publiek, omdat het hierin afhankelijk is van de dansgezelschappen. De raad vindt dat het orkest met zijn voorgenomen familievoorstellingen en zijn educatieve programma's op deze vlakken wel

RAAD VOOR CULTUUR

een verantwoordelijkheid te nemen heeft, waaraan ook de keuze voor samenwerkingspartners kan bijdragen.